

Коваленко Михайло

Донецький національний університет імені Василя Стуса

СПОРТИВНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ ЯК ПРОТИДІЯ РОСІЙСЬКОМУ ВПЛИВУ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Ключові слова: публічна дипломатія, спортивна дипломатія, російська-українська війна, протидія російському впливу.

Keywords: public diplomacy, sport diplomacy, Russian-Ukrainian war, opposition to Russian influence.

Щодо визначення спортивної дипломатії конкретної відповіді у дослідників та політологів немає через те, що дуже важко охопити всі аспекти спортивної дипломатії. Спортивна дипломатія – це категорія без єдиного розуміння, з низкою визначень, що виділяють різні елементи. У найбільш вузькій концептуалізації спортивна дипломатія розуміється як інструмент міждержавних відносин. У цьому сенсі спортивну дипломатію можна розглядати як спосіб формувати партнерства і врегульовувати конфлікти [1], або, ширше – як цілу низку міжнародних контактів між людьми, пов'язаними зі спортом, і політиками, які мотивуються зовнішньополітичними проблемами та використовують спортивну дипломатію у відносинах з іншими державами [2]. Виходить, що можна виділяти її позитивні та негативні форми, залежно від того, як використовувати спортивну дипломатію.

Спортивна дипломатія України знаходиться на етапі формування, проте вже зараз можна побачити ефективність цієї дипломатії. Наприклад, з початку повномасштабного вторгнення українським спортивним інституціям вдалося домогтися заборони участі російських спортсменів на десятках міжнародних змаганнях у різних видах спорту. Це позбавило російську пропаганду суттєвих важелів впливу та послабило її присутність на Заході.

Значний внесок у спортивну дипломатію зробили також українські спортсмени. Вони, виступаючи на міжнародних турнірах, постійно говорили про війну в нашій країні, не даючи світу про неї забути.

Також перемоги наших спортсменів допомагають залучати іноземців, які цікавляться світовим спортом, займатись благодійністю та донатити не лише на Збройні Сили України, а й на відновлення та підтримку постраждалих від війни.

Не варто забувати й про спортсменів-амбасадорів різноманітних благодійних платформ, які сприяли підтримці заходів та допомогли залучити більшу кількість людей. Наприклад, благодійний матч за підтримки платформи UNITED24. Українські спортсмени Андрій Шевченко та Олександр Зінченко організували благодійний футбольний матч з участю світових зірок футболу, кіно та музики. Ця подія допомогла зібрати майже 2 мільйони доларів на відновлення Михайло-Коцюбинського ліцею у Чернігівській області [3].

У дослідженні впливу спортивної дипломатії України автор використав методику моніторингу інформаційного простору трьох країн. Відстежена реакція таких ЗМІ: в Україні – Суспільне, Укрінформ; у Франції – France 24, Le Figaro; у Великій Британії – The Guardian.

Завданням моніторингу ЗМІ було відстеження динаміки реакцій і ставлення європейських партнерів до усунення російських спортсменів зі спортивної арени.

Результати моніторингу показали, що ЗМІ цих країн висвітлюють позицію підтримки щодо відсторонення російських спортсменів від Олімпіади-2024. Проте проявилось також те, що іноземні ЗМІ не сприймають деякі новини та заяви серйозно, на відміну від українських. Доречно буде зробити загальний висновок щодо моніторингової роботи, адже ця методика дає змогу дослідникам глибоко дослідити проблему, зробити неупереджені та надійні висновки [4; табл. 1].

Таблиця 1

Інформація про результати спортивної дипломатії у ЗМІ

Країни: Франція, Україна, Велика Британія						
Період: 24.02.2022-01.04.2024						
	France24	Le Figaro	Суспільне	Укрінформ	The Guardian	
Всього оцінено матеріалів:	4	4	4	4	4	
						Висновок:
1. Наявність схвалення дій МОК	3	1	3	1	0	8
2. Введення/збереження санкцій до російських спортсменів	2	1	4	3	4	14
3. Поширення пропагандистських наративів завдяки спортивним заходам	1	3	0	2	0	6
4. Засудження дій росії на території України	3	1	4	3	4	15
5. Підтримка участі російських спортсменів у змаганнях	1	3	2	1	0	7
6. Спорт в умовах війни	4	4	3	4	4	19
7. Спортивна дипломатія України	1	1	1	3	3	9
8. Спортивна дипломатія росії	1	3	0	1	0	5

Підсумовуючи, варто зазначити, що наразі спорт є важливим інструментом дипломатії. Спортивні змагання політизовані, тому команди репрезентують політичну позицію своєї країни. Сьогодні цей вид дипломатії часто виступає фактором інтеграції, допомагає налагоджувати дружні відносини між країнами або суспільствами, адже спорт відіграє значну роль у житті великої кількості людей в усьому світі. З іншого боку, спорт часто використовується для цілей, далеких від досягнення миру чи взаєморозуміння. У контексті конкретних політичних обставин він може бути використаний як для вирішення проблемних питань або як тригер для розпалювання конфліктів. І ця двоякість є характерною особливістю цього політичного інструменту.

Україна наразі потребує використання усіх можливих інструментів задля залучення міжнародних партнерів до підтримки. Спортивна дипломатія доволі ефективно допомагає у забезпеченні міжнародної підтримки та у зростанні іміджу країни. Саме тому дуже важливою є як участь українських спортсменів у змаганнях, так і відсторонення російських, бо росія вже використовувала спорт як м'яку силу власного деструктивного впливу. До прикладу, у 2014 році росія використала Олімпійські ігри в Сочі, аби створити позитивний імідж та розповсюдити пропаганду серед іноземців. Можна впевнено сказати, що позитивом є стан, коли росія вже не може використовувати Олімпійську (як і будь-яку іншу спортивну) трибуну для поширення своїх кривавих імперіалістичних ідей, а українські спортсмени продовжують залучати прихильність і підтримку для України за кордоном.

Джерела та література

1. Grassroots Sport Diplomacy / ISCA channel. *YouTube*. URL: <http://surl.li/tpxkk>

2. Merkel U. Sport as a foreign policy and diplomatic tool. *Routledge Handbook of Sport and Politics* / edit. A. Bairner, J. Kelly, J. Woo Lee, Abingdon. 2016. 12 p. URL: https://www.academia.edu/103608213/Sport_as_a_foreign_policy_and_diplomatic_tool
3. GAME4UKRAINE. *United24*. URL: <https://u24.gov.ua/uk/game4ukraine>
4. Таблиця – авторське дослідження.

Прибега Юлія

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ФАКТОР НЕЗАКОННОЇ ТОРГІВЛІ КУЛЬТУРНИМИ ЦІННОСТЯМИ В ІТАЛІЇ

Ключові слова: культурні цінності, італійська культурна спадщина, незаконна торгівля, організована злочинність.

Keywords: *cultural values, Italian cultural heritage, illegal trade, organized crime.*

Сьогодні сфера незаконного обігу культурних цінностей створює суттєву загрозу культурній спадщині, яка є важливим надбанням ідентичності, розвитку, соціальної єдності та економічного зростання усіх держав, зокрема Італії – країни з найбільшою кількістю об'єктів у Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО [8]. Італійська культурна спадщина викликає надзвичайний інтерес у людства, оскільки є однією з найбагатших та найцінніших у світі. Вона представляє блага, які є вразливими в контексті нелегальної торгівлі ними всередині держави та на міжнародному ринку. Прикладами таких культурних цінностей є старовинні документи та книги, археологічні пам'ятки, твори мистецтва [5, с. 3].

Причинами незаконної торгівлі культурними надбаннями Італії є їх привабливість для організованої злочинності через високу вартість на чорному ринку, недостатність ефективних механізмів контролю правоохоронних органів, корупцію, а також соціально-економічні фактори: низькі доходи певних груп населення можуть стимулювати до незаконної торгівлі. Це глобальне та особливо прибуткове явище, метою вчинення якого насамперед є прибуток. Основними суб'єктами торгівлі культурними цінностями є організовані злочинні мережі, контрабандисти, «відмивачі» грошей, посередники, реставратори, перевізники, експерти, колекціонери та дрібні торговці, зокрема діяльність працівників музеїв та академій, які також можуть бути співучасниками [10]. Італійські організовані злочинні угруповання доволі широко відомі розкопками, крадіжкою та продажами культурних цінностей місцевим або міжнародним покупцям. Вони спеціалізуються не тільки на торгівлі людьми, наркотиками, зброєю, нелегальною міграцією, кіберзлочинності, а й на торгівлі пам'ятками культури, оскільки саме цей вид незаконної діяльності може приносити великі прибутки без високого ризику. Перш ніж перевезти викрадені пам'ятки, реставратори їх модифікують та повертають замовникам для подальшого експорту на міжнародний ринок, після чого товари незаконно сертифікуються задля уникнення проблем з безпекою. Викрадені цінності часто продаються далеко від місця їх незаконного видобутку, так рівень ризику бути викритим стає нижчим [7].

Незаконна торгівля пам'ятками культури може набувати різних форм, наприклад, крадіжки з установ культурної спадщини, розграбування цінностей культу-